

Anexa nr. 1

NOTĂ DE PREZENTARE a standardelor naționale de evaluare pentru învățământul primar și gimnazial

I. Preambul. Locul standardelor naționale de evaluare în curriculumul național

Curriculumul național reprezintă ansamblul coerent al documentelor care reglementează finalitățile, organizarea și evaluarea proceselor de predare-învățare-evaluare din învățământul preuniversitar. Potrivit *Legii învățământului preuniversitar nr. 198/2023*, cu modificările și completările ulterioare, precum și *Cadrului de Referință al Curriculumului Național din România (CRCNR)*, aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4137/2026, curriculumul național include *planurile-cadru de învățământ, programele școlare și standardele naționale de evaluare*.

În condițiile în care planurile-cadru stabilesc arhitectura disciplinelor și a timpului de studiu, iar programele școlare definesc oferta educațională propriu-zisă – competențele generale, competențele specifice și conținuturile învățării –, standardele naționale de evaluare precizează *nivelurile de performanță așteptate* în raport cu competențele specifice. Ele constituie o componentă reglatoare a curriculumului național și veriga prin care documentele curriculare, practica didactică și evaluarea elevilor devin un sistem unitar.

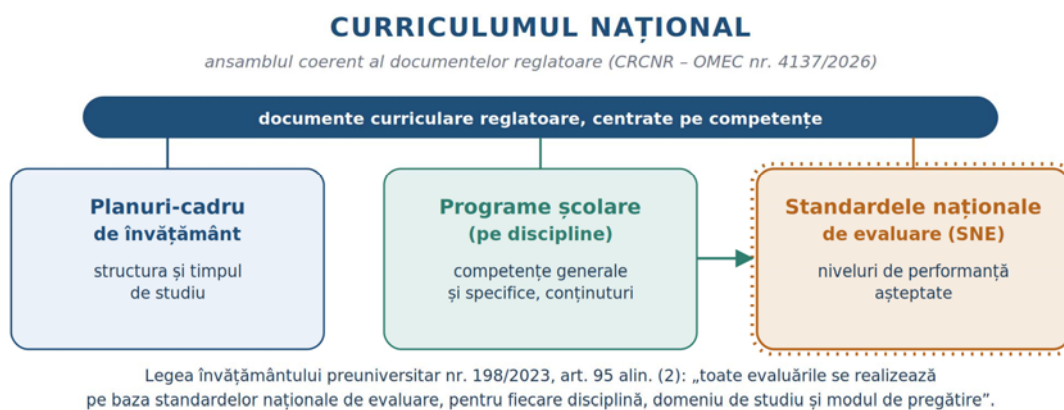

Figura 1. Poziționarea standardelor naționale de evaluare în arhitectura curriculumului național

Prezenta Notă stabilește *reperele conceptuale, normative și funcționale* comune tuturor standardelor naționale de evaluare elaborate acum pentru disciplinele din învățământul primar și gimnazial, ulterior urmând a fi dezvoltate și pentru învățământul liceal, și oferă cadrul unei lecturi și aplicări unitare a acestora. Accentul este pus pe *ce reprezintă* standardele naționale de evaluare, pe *noutatea curriculară* pe care o aduc, pe *modul în care sprijină* procesul educațional și pe *valoarea lor* pentru toți actorii educaționali.

Elaborarea standardelor naționale de evaluare exprimă o *schimbare de paradigmă*: trecerea de la o evaluare centrată preponderent pe reproducerea informației și neunitară la o evaluare a competențelor ca rezultate ale învățării, transparentă, criterială și raportată la niveluri de performanță descrise explicit. Această schimbare continuă și consolidează reforma curriculară aplicată deja la nivelul educației timpurii și al învățământului primar și gimnazial și se articulează cu reforma curriculumului liceal, ale cărei repere sunt exprimate, între altele, în *Nota de fundamentare a planurilor-cadru*, aprobată ca anexa nr. 1 la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/2025 și în *Nota de prezentare a programelor școlare*, aprobată prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6930/2025.

II. Repere normative, conceptuale și strategice

II.1. Repere legislative și de reglementare

Standardele naționale de evaluare pentru învățământul primar și gimnazial au fost elaborate în temeiul și în concordanță cu:

- *Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023*, cu modificările și completările ulterioare, care consacră curriculumul centrat pe competențe și pe profilul de formare al absolventului și care prevede, la art. 95 alin. (2), că „toate evaluările se realizează pe baza standardelor naționale de evaluare, pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu și modul de pregătire”, iar la art. 102 configurează noua structură a examenului național de bacalaureat;

- *Ordinul ministrului educației nr. 6731/2023* privind aprobarea Profilului de formare al absolventului, componentă reglatoare a curriculumului național;
- *Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4137/2026* privind aprobarea documentului de politică educațională Cadrul de Referință al Curriculumului Național din România (CRCNR), publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 bis/17.06.2026;
- *Programele școlare în vigoare pentru învățământul primar și gimnazial*, ale căror competențe specifice constituie referențialul direct în raport cu care sunt formulate standardele.

II.2. Repere strategice, europene și internaționale

Standardele naționale de evaluare valorifică un ansamblu de repere de politică educațională și de cercetare de la nivel european și internațional, între care:

- *Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018* privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții, asumate la nivel național prin lege;
- *Cadrul OECD – Learning Compass 2030* (Future of Education and Skills 2030), care așază în centrul învățării autonomia și responsabilitatea elevului (student agency), anticiparea, acțiunea și reflecția, precum și competențele transformative;
- *Evaluările internaționale PISA, TALIS, TIMSS, PIRLS, ICILS și ICCS*, repere pentru consistența epistemică și pentru relevanța rezultatelor, atât la nivel individual, cât și la nivel de sistem.

II.3. Repere metodologice și psihometrice

Din perspectivă metodologică, standardele naționale de evaluare au fost dezvoltate, pilotate și validate pe baza unei metodologii dedicate, elaborate în cadrul proiectului RECRE, care integrează *abordarea centrată pe descriptorii nivelurilor de performanță, arhitectura cu trei niveluri de performanță, designul de pilotare cu itemi-ancoră și cadrul de standard setting*. Acest aparat tehnic asigură ancorarea empirică a nivelurilor de performanță și, implicit, comparabilitatea și încrederea în rezultatele evaluării. Reperele care fundamentează standardele naționale de evaluare sunt sintetizate în figura următoare.

Figura 2. Reperele normative, curriculare, strategice și metodologice ale standardelor naționale de evaluare

III. Ce sunt standardele naționale de evaluare

Potrivit CRCNR, *standardele naționale de evaluare reprezintă repere clare privind nivelul așteptat de performanță pe care elevii trebuie să îl demonstreze prin raportare la competențele specifice*. Ele sunt compuse din *standardele de învățare și descriptorii nivelurilor de performanță* și sunt formulate în relație cu fiecare competență specifică din programa școlară.

Standardele naționale de evaluare descriu rezultate ale învățării, nu impun o metodă unică de evaluare, ci oferă repere de calitate, completând programa școlară și precizând nivelurile de performanță așteptate. Acestea nu sunt liste birocratice de verificare și nici grile fixe care ar substitui raționamentul profesional al cadrului didactic. Utilizate corect, standardele nu îngustează, ci extind repertoriul profesional, oferind un limbaj comun pentru calibrare, echitate și progres.

III.1. Standardele de învățare (learning/content standards)

Standardele de învățare sunt enunțuri care precizează ce cunoștințe, ce abilități și ce atitudini ar trebui să demonstreze elevul după parcurgerea experiențelor de învățare aferente unei discipline de studiu, pe

parcursul unui an școlar. Acestea detaliază și asociază ceea ce elevul *știe și înțelege*, ceea ce *face* cu ceea ce *știe și modul în care se raportează* la cunoaștere, constituind elementul de legătură dintre curriculumul disciplinei și standardele naționale de evaluare. Opțiunea terminologică pentru „standarde de învățare” (față de „standarde de conținut”) subliniază că referențialul nu este lista de teme predate, ci rezultatul învățării.

III.2. Descriptorii nivelurilor de performanță

Descriptorii nivelurilor de performanță evidențiază, în termeni observabili, *ce anume poate face elevul la fiecare nivel de performanță asociat unei competențe specifice.* Modelul adoptat utilizează trei niveluri de performanță – *Nivelul 2 (De bază), Nivelul 3 (Consolidat) și Nivelul 4 (Avansat)* –, aflate în progresie explicită, de la operarea în contexte familiare, cu sprijin, până la operarea autonomă în contexte cotidiene complexe. Descriptorii sunt formulați clar și specific, de regulă în jurul unui singur verb-acțiune, pentru a putea fi utilizați consecvent în proiectarea și interpretarea evaluării.

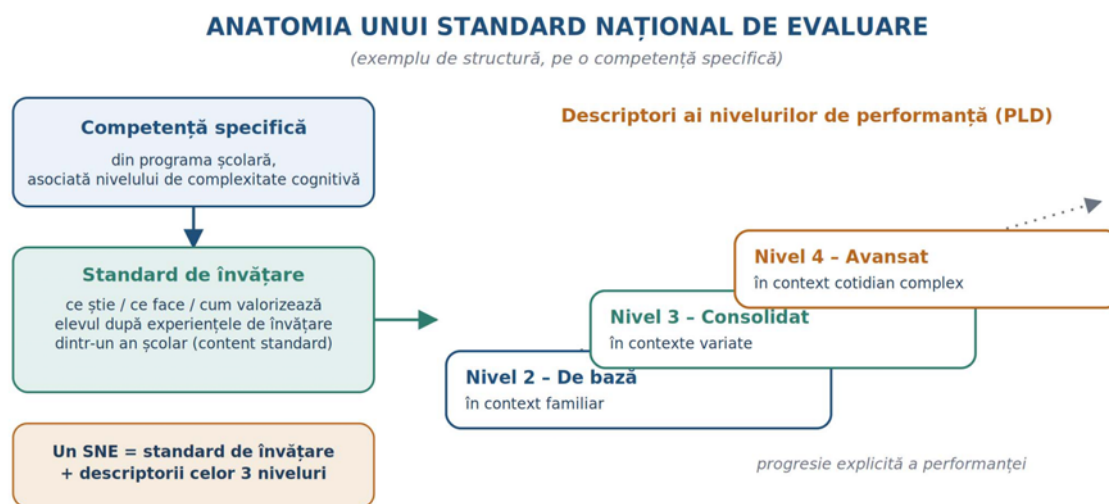

Figura 3. Anatomia unui standard național de evaluare: de la competența specifică la descriptorii celor trei niveluri de performanță

III.3. Ancorarea psihometrică a nivelurilor de performanță

Întrucât descriptorii nivelurilor de performanță pot avea, aplicați exclusiv pe bază de raționament profesional, un grad de subiectivitate, standardele naționale de evaluare sunt însoțite de un aparat de ancorare psihometrică: structura și specificațiile testelor, banca de itemi calibrată și procedura de stabilire a pragurilor de performanță. Această ancorare, dezvoltată prin metodologia proiectului, oferă repere obiective pentru cele trei niveluri și fundamentează comparabilitatea rezultatelor la nivel de sistem.

III.4. Cum sunt organizate standardele naționale de evaluare pe discipline

Standardele naționale de evaluare sunt prezentate în anexe distincte, câte una pentru fiecare disciplină din învățământul primar și/sau gimnazial. În cadrul fiecărei anexe, standardele sunt structurate pe clase/ani de studiu și organizate în raport cu fiecare competență specifică din programa școlară. Pentru fiecare competență specifică sunt precizate: *nivelul de complexitate cognitivă vizat, conținuturile asociate care susțin formarea și evaluarea competenței, standardul (standardele) de învățare corespunzător (corespunzătoare) și descriptorii celor trei niveluri de performanță (De bază, Consolidat, Avansat).* Această organizare unitară asigură familiarizarea în lectură și aplicabilitatea standardelor, permițând cadrului didactic să identifice rapid ce anume evaluează și la ce nivel, iar elevului și familiei să înțeleagă așteptările privind învățarea.

IV. Noutatea curriculară adusă de standardele naționale de evaluare

În acord cu prevederile Legii nr. 198/2023, standardele naționale de evaluare aduc mai multe elemente de noutate curriculară, cu impact direct asupra practicii școlare.

IV.1. O componentă nouă, reglatoare, a curriculumului național

Pentru prima dată, evaluarea are asociat un referențial curricular explicit, unitar și public: standardele naționale de evaluare. Acestea nu sunt un supliment la programa școlară, ci o componentă reglatoare distinctă

a curriculumului național, corelată cu profilul de formare al absolventului și cu competențele specifice ale fiecărei discipline.

IV.2. Principiul evaluării pe baza standardelor

Prevederea art. 95 alin. (2) din Legea nr. 198/2023, potrivit căreia toate evaluările se realizează pe baza standardelor naționale de evaluare, transformă standardele în referențial obligatoriu atât pentru evaluarea internă, la clasă, cât și pentru evaluările și examenele naționale. Se reduce astfel arbitrarul evaluării și se atenuează efectul de „backwash” negativ, prin care „ceea ce nu se evaluează nu se învață”.

IV.3. De la o evaluare normativă la o evaluare criterială

Standardele deplasează accentul de la compararea elevilor între ei (evaluare normativă) la raportarea performanței fiecărui elev la niveluri de performanță descrise explicit (evaluare criterială). Evaluarea nu mai este orientată pe cantitatea de informații memorate, ci *urmărește gradul de dezvoltare a competențelor*: utilizarea cunoștințelor în contexte variate, calitatea raționamentului, autonomia și asumarea responsabilității pentru propriul demers.

IV.4. Progresie, comparabilitate și echitate

Prin descrierea pe trei niveluri a performanței, standardele fac vizibilă progresia învățării și oferă cadre identice de referință pentru toți elevii, indiferent de unitatea de învățământ. Se previn astfel discrepanțele majore de exigență între școli și se susține principiul egalității de șanse în evaluare și certificare.

Dimensiune	Accentul tradițional (dominant)	Aportul standardelor naționale de evaluare
Ce se evaluează	Răspunsul final, reproducerea informației	Competența: raționament, transfer, decizie, verificare
Reperul evaluării	Preferința și exigența individuală a evaluatorului	Descriptori de nivel comuni, expliți, publici
Rolul greșelii	Deficit penalizat	Informație diagnostică pentru reglarea învățării
Interpretarea rezultatului	Comparație între elevi (normativă)	Raportare la niveluri de performanță (criterială)
Efectul asupra învățării	Învățare orientată spre test	Învățare orientată spre finalitățile din curriculum

IV.5. Principii care fundamentează standardele naționale de evaluare

Standardele naționale de evaluare sunt construite pe un set coerent de principii, care le asigură validitatea, coerența și relevanța:

- *alinieră curriculară* – fiecare standard este formulat în relație cu o competență specifică din programa școlară și cu profilul de formare al absolventului;
- *criterialitatea* – performanța este raportată la descrieri explicite de nivel, nu la compararea elevilor între ei;
- *transparența* – criteriile sunt publice și accesibile înaintea evaluării, pentru elevi, profesori și familii;
- *progresia* – nivelurile de performanță descriu o creștere reală de complexitate cognitivă și de autonomie;
- *validitatea și ancorarea psihometrică* – nivelurile sunt susținute de bănci de itemi calibrate și de proceduri de *standard setting*;
- *echitatea și comparabilitatea* – aceleași repere pentru toți elevii, cu deschidere către adaptări pentru cerințe educaționale speciale;
- *funcția formativă* – standardele susțin învățarea, nu doar certificarea, prin *feedback descriptiv* și *feedforward*.

IV.6. Constructul evaluării: ce este important de măsurat

Un construct modern al evaluării nu se reduce la reproducerea unei proceduri cunoscute. Standardele orientează evaluarea către dimensiuni care contează cu adevărat pentru formarea competențelor, transformând ceea ce este relevant într-o dovadă observabilă, fără a-i distruge sensul.

Dimensiune evaluată	Întrebare de proiectare	Dovezi posibile
Cunoaștere conceptuală	Înțelege elevul conceptele și relațiile, nu doar termenii?	Explicații, clasificări, exemple și contraexemple, transfer
Procedeu	Poate aplica o metodă relevantă?	Calcul, analiză de surse, investigație, interpretare de date
Justificare	Poate explica de ce metoda este adecvată?	Argument, raționament causal, verificare
Judecată critică	Poate identifica limite, erori, date insuficiente?	Alegere argumentată, feedback critic, validarea unui model
A acțiune responsabilă	Poate transforma cunoașterea în opțiuni etică și civică?	Decizie argumentată, proiect, portofoliu, reflecție

V. O nouă paradigmă a evaluării raportate la standarde

Standardele naționale de evaluare nu schimbă doar instrumentele, ci filosofia evaluării. Într-o lume în care elevul are acces la informație, la instrumente digitale și la sisteme generative de tip inteligență artificială, evaluarea nu mai poate rămâne o fotografie a memoriei de scurtă durată. Ea devine o probă a discernământului: ce selectează, ce verifică, ce argumentează, ce își asumă și ce poate îmbunătăți elevul după feedback. Miza nu este o exigență mai punitivă, ci una mai relevantă din punct de vedere curricular.

V.1. De la verificarea reproducerii la evidențierea competenței

Un standard bine construit nu spune doar că elevul „cunoaște”, ci descrie ce face acesta cu ceea ce cunoaște: selectează, corelează, justifică, transferă, verifică și decide. Evaluarea devine astfel evaluare *pentru* învățare, nu doar evaluare a învățării, integrând feedbackul descriptiv referitor la nivelul achizițiilor și feedforward-ul privind pașii următori.

V.2. Cele trei niveluri de performanță ca limbaj comun al calității

Cele trei niveluri – *De bază*, *Consolidat*, *Avansat* – oferă profesorilor, elevilor și familiilor un *limbaj comun pentru a discuta calitatea învățării*. Ele permit descrierea „următorului pas” de învățare pentru fiecare elev și susțin trecerea de la nota fără explicație la feedback-ul care orientează progresul.

V.3. Un singur ecosistem: evaluarea inițială, continuă și sumativă

Raportarea la standarde unifică formele evaluării într-un singur ecosistem. *Evaluarea inițială/diagnostică* devine o *hartă a punctelor de sprijin*; *evaluarea continuă/formativă* devine *mecanismul prin care elevul primește informație utilizabilă pentru progres*, înainte ca dificultatea să devină stabilă; *evaluarea sumativă*, internă sau externă, *certifică nivelul atins în raport cu aceleași descrieri de performanță*. Astfel, evaluarea sumativă devine mai corectă, pentru că elevul a avut anterior ocazia să înțeleagă criteriile și să își îmbunătățească performanța.

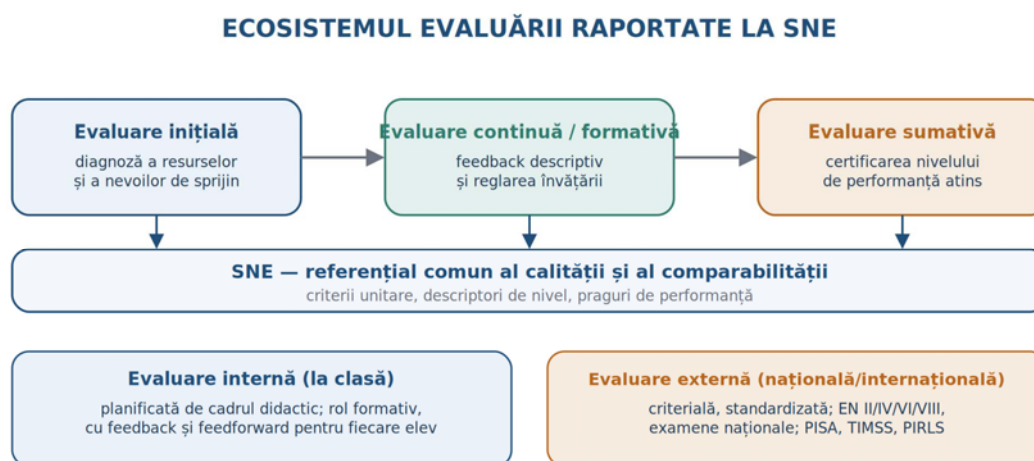

Figura 4. Ecosistemul evaluării raportate la standardele naționale de evaluare

V.4. Rolul erorii și calitatea feedback-ului

În noua paradigmă, *eroarea* nu este un deficit de penalizat, ci o *informație diagnostică pentru reglarea învățării*. Un feedback de calitate nu se rezumă la „corect/greșit”: acesta evidențiază tipul de eroare, indică pasul următor și solicită elevului o acțiune de revizuire. Raportarea la niveluri de performanță face posibil acest feedback, întrucât oferă un limbaj comun despre *unde se află elevul și încotro se îndreaptă*. Reașezarea rolurilor pe care o presupune această paradigmă este sintetizată în tabelul de mai jos.

Element	Accentul tradițional	Accentul raportat la standarde
Ce se verifică	Răspunsul final, procedura cunoscută	Raționamentul, alegerea metodei, verificarea, decizia
Rolul elevului	Executant al unei sarcini	Agent al propriei învățări, capabil de autoevaluare
Rolul profesorului	Evaluator la final	Proiectant de situații, de feedback și de progres
Rolul greșelii	Deficit penalizat	Informație pentru reglarea învățării
Rolul tehnologiei/IA	Risc extern sau interdicție	Instrument reglementat, transparent, criticabil

V.5. Tehnologiile digitale și inteligența artificială în evaluare

În noua paradigmă, tehnologiile digitale și instrumentele bazate pe inteligență artificială pot sprijini evaluarea, autoevaluarea și feedbackul, cu condiția să rămână instrumente reglementate și transparente, iar nu instanțe de notare sau substitute ale gândirii autonome a elevului și ale responsabilității profesionale a cadrului didactic. *Ceea ce merită format și evaluat este tocmai capacitatea elevului de a controla critic procesul*: de a întreba bine/cu sens, de a verifica, de a decide responsabil și de a învăța din feedback.

VI. Standardele naționale de evaluare în sprijinul procesului educațional

Valoarea practică a standardelor naționale de evaluare se manifestă în relația directă cu cei doi actori principali ai procesului educațional: elevul și cadrul didactic.

VI.1. Pentru elev

Pentru elev, standardele fac transparente așteptările privind învățarea și îi oferă repere clare asupra a ceea ce înseamnă un rezultat de calitate. În acest fel, *standardele*:

- *clarifică*, înaintea evaluării, criteriile pe baza cărora va fi apreciată performanța, reducând nesiguranța și percepția de arbitrar;
- *susțin* autoevaluarea și autoreglarea învățării, elevul putând recunoaște nivelul la care se află și pasul următor de progres;
- *transformă* feedbackul în resursă de dezvoltare, orientată spre îmbunătățire, nu doar spre notă;
- *asigură* echitate, întrucât toți elevii sunt evaluați în raport cu aceleași descrieri de performanță, indiferent de școală.

VI.2. Pentru cadrul didactic

Pentru cadrul didactic, standardele constituie un instrument profesional de proiectare, implementare și reglare a demersului didactic, care sprijină, fără a restrânge, autonomia profesională. Acestea:

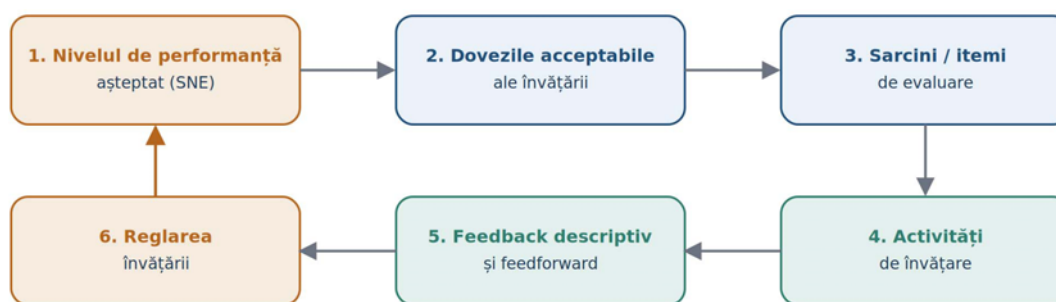
- *fundamentează* proiectarea inversă (*backward design*): pornind de la nivelul de performanță așteptat se stabilesc dovezile acceptabile, apoi sarcinile de evaluare și activitățile de învățare;
- *orientează* elaborarea instrumentelor și a probelor de evaluare, precum și a planurilor individualizate de învățare;
- *oferă un limbaj comun* pentru calibrare între cadre didactice, sporind obiectivitatea și încrederea în aprecierea rezultatelor;
- *susțin* colaborarea în echipă și evaluările comune, ca practici de asigurare a calității la nivelul catedrei și al școlii.

Sinteza funcțiilor pe care standardele le îndeplinesc pentru profesor și elev, precum și logica proiectării inverse, sunt prezentate în tabelul și în figura următoare.

Funcție	Ce previne	Ce face posibil
Clarificare	Evaluări dependente de preferința individuală	Așteptări comune, explicite, discutabile
Calibrare	Diferențe mari între clase/școli	Comparabilitate rezonabilă a rezultatelor
Feedback	Nota fără explicație	Descrierea următorului pas de învățare
Proiectare inversă	Predare ruptă de evaluare	Sarcini construite de la finalități spre activități
Echitate	Penalizarea pentru criterii nedecarate	Criterii transparente, accesibile înaintea evaluării

PROIECTAREA INVERSĂ PORNIND DE LA SNE

(backward design – de la finalități spre activități)

Elevul cunoaște criteriile înainte de evaluare; evaluarea devine instrument de învățare, nu doar verdict.

Figura 5. Proiectarea inversă pornind de la standardele naționale de evaluare

VI.3. Personalizarea învățării și diferențierea

Raportarea la standarde nu uniformizează parcursul elevilor, ci, dimpotrivă, susține personalizarea. Întrucât descriu niveluri de performanță și pași de progres, standardele permit cadrului didactic să proiecteze sarcini cu grade diferite de complexitate și trasee de învățare adaptate, păstrând însă același set de finalități pentru toți elevii. Diferențierea vizează astfel modul și ritmul de atingere a acelorași standarde, nu conținutul așteptărilor, ceea ce asigură simultan echitatea și respectarea potențialului fiecărui elev. Standardele oferă, totodată, reperul pentru identificarea timpurie a dificultăților și pentru proiectarea măsurilor de remediere și sprijin.

VII. Standardele naționale de evaluare în interesul beneficiarilor indirecti și al partenerilor din educație

Standardele naționale de evaluare funcționează ca un catalizator al sistemului educațional: ele oferă o interpretare coerentă și convergentă a așteptărilor privind învățarea, utilă tuturor categoriilor de actori, dincolo de elev și de cadrul didactic.

VII.1. Părinții și reprezentanții legali ai elevilor

Pentru părinți și reprezentanții legali – beneficiari indirecti ai educației – standardele răspund unor întrebări esențiale: *ce se așteaptă de la copil* la o disciplină, la finalul unui an sau al unei etape de studiu; *ce înseamnă un rezultat* „de bază”, „consolidat” sau „avansat”; *care este pasul următor de sprijin*.

Standardele oferă astfel:

- *predictibilitate* și *transparență* privind cerințele și modul de apreciere;
- o *bază comună* și *inteligibilă* de dialog cu școala, centrată pe progresul copilului, nu doar pe notă;
- *repere* pentru susținerea învățării acasă și pentru deciziile de orientare școlară;
- *încredere* în corectitudinea și comparabilitatea evaluării la nivel național.

VII.2. Autorii de manuale și de resurse educaționale

Pentru autorii de manuale și editorii de resurse educaționale, standardele – împreună cu programele școlare – constituie *reper de proiectare* a suporturilor de învățare și evaluare, pentru ca acestea să reflecte fidel finalitățile curriculare și să propună sarcini aliniate la nivelurile de performanță, fără a introduce cerințe din afara curriculumului.

VII.3. Unitatea de învățământ și partenerii educaționali

La nivelul unității de învățământ, standardele susțin comisia pentru curriculum în asigurarea coerenței și a calității ofertei educaționale, în monitorizarea aplicării unitare a curriculumului și în încurajarea evaluărilor comune.

Pentru instituțiile de evaluare și pentru decidenți, standardele naționale de evaluare oferă temeiul comparabilității și al politicilor educaționale bazate pe dovezi.

Pentru societatea civilă și pentru partenerii școlii, standardele reprezintă un limbaj comun care asigură compatibilitatea intervențiilor externe cu finalitățile curriculumului. Ansamblul acestor roluri este ilustrat în figura următoare.

Figura 6. Standardele naționale de evaluare = catalizator: roluri pentru actorii educaționali

VIII. Standardele naționale de evaluare și evaluarea externă: de la evaluările naționale la bacalaureatul 2030

Standardele naționale de evaluare asigură coerența întregului parcurs de evaluare, de la clasă până la examenele naționale. În învățământul primar și gimnazial, ele constituie referențialul evaluărilor externe cu rol de diagnostic și de reglare a sistemului – evaluările naționale de la clasele a II-a, a IV-a, a VI-a și a VIII-a.

VIII.1. Referențialul comun al evaluărilor externe

Evaluările și examenele naționale au caracter sumativ și criterial, fiind raportate la standardele de învățare și la standardele naționale de evaluare. Referențialul acestor evaluări îl constituie programa școlară împreună cu standardele; ca urmare, nu pot fi evaluate achiziții care nu sunt stabilite de curriculum și nu pot fi introduse exigențe externe acestuia. Această coerență este esențială pentru credibilitatea sistemului, pentru predictibilitatea evaluării și pentru orientarea reală a învățării către finalitățile curriculare.

VIII.2. Orizontul continuumului: profilul absolventului

Deși standardele care fac obiectul prezentului ordin vizează învățământul primar și gimnazial, acestea constituie fundamentul unui continuum unitar de evaluare, al cărui orizont îl reprezintă profilul absolventului – din punct de vedere al evaluării externe -noua structură a examenului național de bacalaureat, configurată prin art. 102 din Legea nr. 198/2023 (Bacalaureatul 2030). Logica standardelor – raportarea la niveluri de performanță, criterialitatea, standardizarea și evaluarea competențelor, nu a informației memorate – este aceeași de-a lungul întregului parcurs preuniversitar, ceea ce asigură continuitatea achizițiilor de la un ciclu la altul și pregătește, coerent, evaluarea de la finalul liceului.

VIII.3. Comparabilitate, echitate și încredere publică

Ancorarea evaluărilor externe în standarde – susținută psihometric prin *bănci de itemi calibrate* și *proceduri de standard setting* – asigură comparabilitatea rezultatelor între promoții și unități de învățământ, echitatea aprecierii și încrederea publică în deciziile educaționale. Evaluările internaționale (PISA, TIMSS, PIRLS) rămân repere utile de calibrare și de validare a relevanței rezultatelor la nivel de sistem.

CONTINUUMUL EVALUĂRII EXTERNE ANCORATE ÎN SNE

de la evaluările naționale la orizontul Bacalaureatului 2030

Figura 7. Continuumul evaluării externe ancorate în standarde, de la evaluările naționale la orizontul Bacalaureatului 2030

VIII.4. Evaluările naționale ca sursă de feedback pentru sistem

Dincolo de rolul lor la nivelul elevului, evaluările naționale raportate la standarde devin o sursă de politici educaționale: rezultatele agregate pot evidenția, de exemplu, dificultăți sistematice la interpretarea datelor sau la argumentare, nu doar la un capitol anume. Aceste informații orientează formarea cadrelor didactice, elaborarea manualelor și a resurselor, precum și măsurile de remediere, contribuind la reglarea sistemului educațional pe bază de dovezi. Astfel, standardele conectează evaluarea individuală cu decizia de politică educațională, într-un ciclu de îmbunătățire continuă.

IX. Asigurarea calității, a echității și a comparabilității

Calitatea standardelor naționale de evaluare este asigurată prin procesul riguros de dezvoltare, pilotare și validare, care include analiza competențelor specifice din perspectiva clarității și a evaluabilității, maparea conținuturilor-suport, elaborarea standardelor de învățare și a descriptorilor de nivel, calibrarea itemilor și stabilirea pragurilor de performanță. Aceste operațiuni conferă standardelor *obiectivitate* și *comparabilitate*.

Echitatea este garantată prin utilizarea acelorași descrieri de performanță pentru toți elevii și prin deschiderea către adaptări pedagogice pentru elevii cu ritmuri diferite de învățare sau cu cerințe educaționale speciale. În contexte de predare în limbile minorităților naționale, evaluarea rezultatelor învățării se realizează cu respectarea principiilor echității și comparabilității, prin raportare la aceleași standarde, ținând cont de particularitățile de limbă și de context cultural.

Asigurarea calității evaluării raportate la standarde este o responsabilitate partajată, care se exercită la niveluri complementare ale sistemului, după cum se arată în tabelul următor.

Nivel	Practici de asigurare a calității
Cadru didactic	Construiește instrumente aliniate la standarde, oferă feedback descriptiv și păstrează dovezi ale progresului elevilor.

Nivel	Practici de asigurare a calității
Catedră / arie curriculară	Calibrează criteriile, analizează rezultatele, dezvoltă bănci de itemi și exemple etalon comentate.
Unitatea de învățământ	Asigură aplicarea unitară a curriculumului, coerența evaluării și proceduri transparente de apreciere.
Sistem	Garantează standardele naționale, modelele de probe, formarea cadrelor didactice și monitorizarea echității.

X. Valabilitate și mecanism de revizuire

Standardele naționale de evaluare au caracter reglator și stabilitate în timp, corelate cu perioada de valabilitate a programelor școlare cărora le sunt asociate. Pe durata aplicării, ele fac obiectul monitorizării, prin corelarea cu rezultatele elevilor la evaluările de etapă și la examenele naționale, cu rapoartele privind echitatea și progresul în învățare și cu analizele de sistem. La finalul perioadei de valabilitate, atunci când survin schimbări majore la nivelul curriculumului sau sunt evidențiate contexte care pot duce la îmbunătățire, *standardele pot fi revizuite ori reelaborate*, în mod planificat, fundamentat și transparent.

XI. Concluzii. Miza standardelor naționale de evaluare

Standardele naționale de evaluare pentru învățământul primar și gimnazial reprezintă un pilon al reformei curriculare naționale, pe baza lor evaluarea devine arhitectura prin care școala formează, orientează și certifică performanța, în raport cu finalitățile curriculumului.

Din perspectiva elevului, standardele susțin formarea unor competențe durabile, transferabile și funcționale, dezvoltarea autonomiei și a responsabilității și înțelegerea propriului progres. Pentru profesie, ele consolidează statutul cadrului didactic ca proiectant al învățării și al evaluării, valorizând autonomia profesională în cadrul unor repere clare. Pentru familii și pentru parteneri, standardele oferă transparență, predictibilitate și încredere. Pentru sistem, ele asigură comparabilitatea, echitatea și fundamentarea deciziilor pe dovezi.

Miza finală este ca evaluarea să demonstreze nu că elevul poate reproduce un răspuns, ci că poate conduce inteligent și responsabil procesul de învățare: să întrebe bine, să verifice critic, să decidă întemeiat, să învețe din feedback și să transforme cunoașterea în acțiune cu sens. Standardele naționale de evaluare sunt instrumentul curricular care face posibil acest deziderat.

Ministerul Educației și Cercetării adresează mulțumiri și recunoștință tuturor specialiștilor, cadrelor didactice și experților care au contribuit, în cadrul proiectului RECRE, la elaborarea, pilotarea și validarea standardelor naționale de evaluare, printr-un efort colectiv aflat în serviciul calității educației și al interesului superior al elevului.

Glosar de termeni

Standard național de evaluare (SNE) – reper privind nivelul așteptat de performanță pe care elevul trebuie să îl demonstreze în raport cu o competență specifică; este compus din standardul de învățare și descriptorii nivelurilor de performanță

Standard de învățare (content standard) – enunț care precizează ce cunoștințe, abilități și atitudini ar trebui să demonstreze elevul după parcurgerea experiențelor de învățare dintr-un an școlar, la o disciplină

Descriptor al nivelului de performanță (PLD) – descriere, în termeni observabili, a ceea ce poate face elevul la un anumit nivel de performanță (De bază, Consolidat, Avansat)

Evaluare criterială – evaluare prin care performanța elevului este raportată la criterii și descrieri de nivel prestabilite, nu la performanța altor elevi

Standard setting – procedură prin care se stabilesc pragurile care separă nivelurile de performanță, pe baza analizei descriptorilor și a datelor psihometrice

Feedback descriptiv – informație oferită elevului privind nivelul achizițiilor sale, formulată în raport cu criteriile de calitate, nu doar prin notă/calificativ

Feedforward – informație privind pașii următori de urmat pentru ameliorarea performanței, în raport cu finalitățile stabilite

Efect de backwash – influența evaluării asupra a ceea ce se predă și se învață; poate fi pozitiv (alinieare la finalități) sau negativ („ceea ce nu se evaluează nu se învață”)

Itemi-ancoră – itemi comuni utilizați în pilotare pentru a permite compararea și calibrarea rezultatelor între forme de test și populații diferite

Repere bibliografice și normative

Documente normative și de politică educațională

- Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările și completările ulterioare (în special art. 89, art. 95 și art. 102).
- Ordinul ministrului educației nr. 6731/2023 privind aprobarea Profilului de formare al absolventului, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1099/6.XII.2023.
- Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4137/2026 privind aprobarea documentului de politică educațională Cadrul de Referință al Curriculumului Național din România (CRCNR), Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 bis/17.VI.2026.
- Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4350/2025 (Nota de fundamentare a planurilor-cadru pentru învățământul liceal).
- Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 6930/2025 (Nota de prezentare a programelor școlare).
- Hotărârea Guvernului nr. 251/2025 privind organizarea și funcționarea Centrului Național pentru Curriculum și Evaluare.
- Hotărârea Guvernului nr. 731/2024 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, cu modificările și completările ulterioare.
- Recomandarea Consiliului Uniunii Europene din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (2018/C 189/01).

Studii și cercetări în domeniul evaluării educaționale

- Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and Classroom Learning. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice, 5(1), 7–74.
- Sadler, D. R. (1989). Formative assessment and the design of instructional systems. Instructional Science, 18(2), 119–144.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. Review of Educational Research, 77(1), 81–112.
- Wiliam, D. (2011). Embedded Formative Assessment. Solution Tree Press.
- Cizek, G. J., & Bunch, M. B. (2007). Standard Setting: A Guide to Establishing and Evaluating Performance Standards on Tests. SAGE.
- Reckase, M. D. (2009). Multidimensional Item Response Theory. Springer.
- Kane, M. T. (2013). Validating the Interpretations and Uses of Test Scores. Journal of Educational Measurement, 50(1), 1–73.
- Popham, W. J. (2007). Classroom Assessment: What Teachers Need to Know. Pearson.
- OECD (2019). OECD Future of Education and Skills 2030: OECD Learning Compass 2030. OECD Publishing.
- OECD. PISA Assessment and Analytical Framework. OECD Publishing.
- IEA. TIMSS & PIRLS Assessment Frameworks. TIMSS & PIRLS International Study Center, Boston College.